

ВСТУП

Серед факторів, які безпосередньо впливають на формування інноваційної економіки, особлива роль належить використанню наявних та створюваних організаційних можливостей. Жодної мети неможливо досягнути, жодного етапу в розвитку техніки, технології, інформатизації неможливо пройти без необхідного організаційного забезпечення – розподілу функцій, форм координації та зв'язків, організаційних компетенцій та інших його складових. Це стосується як окремо взятих рівнів господарювання, так і національної економіки в цілому.

Ефективне залучення організаційного ресурсу в практику управління економікою визначає сьогодні можливості й рівень економічного розвитку, оскільки цей ресурс, активізуючи організаційний потенціал, впливає на підвищення організаційного капіталу. З іншого боку, незадіяний організаційний ресурс являє собою втрачені можливості для інноваційного розвитку економіки.

Аналіз проблем розбудови в Україні інноваційної економіки дозволяє зробити висновок, що незадовільні результати в цій справі спричинені відсутністю механізмів задіяння організаційного ресурсу в напрямку побудови ефективних організаційних структур, взаємозв'язків інститутів як складових національної інноваційної системи. Відсутність досліджень природи та складових організаційного ресурсу не дозволяє його ідентифікувати, ним управляти та оцінювати його вплив на інноваційний розвиток.

Вивчення інноваційного розвитку, організацій та інститутів тісно між собою взаємопов'язане і окремо існувати не може. За цих умов актуалізується проблема активізації організаційної функції управління, визначення організаційної взаємодії та її місця в інноватиці, в економічній теорії і в інституційній теорії з різних позицій.

Здійснений нами аналіз вітчизняних і закордонних досліджень і наукових публікацій щодо розробки питань організаційного ресурсу показує, що ця проблема вивчалася й вивчається по кількох напрямках. Зокрема, у процесі розробки теоретичних питань управління вітчизняні вчені Т. Артємова, Ю. Бажал, А. Гриценко, В. Геєць, В. Голіков, Л. Лігоненко, А. Мельник, В. Осецький, Л. Федулова, В. Хаустов, М. Якубовський та ін. та російські вчені Л. Абалкін, А. Аганбегян, А. Богданов, В. Данилов-Данильян, Б. Мільнер, С. Глазьев, Г. Клейнер, Д. Львов, З. Румянцева, Ф. Русінов, В. Тамбовцев та ін. сформулювали

актуальні питання, пов'язані з побудовою ринкових механізмів використання ресурсного потенціалу для забезпечення стійкого розвитку економіки. Категорія організаційного потенціалу стала використовуватися для різних типів і масштабів управління й розв'язання завдань, пов'язаних з підвищенням ефективності використання ресурсів, що спричинило необхідність розробки методів виміру й оцінки цього потенціалу (І. Ансофф, П. Друкер, О'Доннел, П. Сенге, Д. Синк та ін.). Використання потенціалу організацій для забезпечення стійкого розвитку економіки запропоновано у дослідженнях О. Ареф'євої, Г. Клейнера, Є. Коршунової, Б. Мочалова, Є. Попова, А. Пригожина, Б. Ревуцького, П. Фоміна, С. Чудновської та інших. Дослідженням у галузі реформування підприємства на основі потенціалу організації присвячені роботи таких вчених: С. Глазьева, О. Віханського, Ф. Русінова, М. Старовойтова, М. Тітової, Р. Фатхутдінова, П. Фоміна та інших. Зарубіжні представники науки управління, теорії організації, менеджменту змін, інноваційного менеджменту, еволюційної теорії управління, стратегічного управління (І. Ансофф, Б. Карлофф, М. Мескон, Л. Планкетт, А. А. Томпсон, Дж. Стрікленд, К. Уолш, Ф. Хедоурі та інші) пропонують набір кінцевих результативних показників оцінки організаційної функції діяльності суб'єктів господарювання.

Однак, у публікаціях як зарубіжних, так і українських науковців роль організаційного ресурсу в розбудові інноваційної економіки лише позначена, а його сутність, природа, механізми формування та реалізації не досліджено. Натомість, у більшості із них головна увага акцентується на фінансовому ресурсі як панацеї для запуску інноваційного механізму розвитку економіки. Отже, актуальною є розробка чіткого організаційного механізму та заходів щодо забезпечення синергетичних зусиль організаційного ресурсу всіх учасників процесу управління економікою. Розв'язання цієї задачі вимагає розгляду та удосконалення категорійного апарату, виокремлення необхідних організаційних механізмів, аналізу функцій органів влади з управління науково-технологічною та інноваційною діяльністю, розробки комплексу заходів для різних рівнів управління.

Метою здійсненого дослідження, результати якого викладені в даній монографії, є розробка теоретико-методологічних засад організаційного ресурсу інноваційного розвитку економіки, методичного та практичного інструментарію його оцінки та механізмів залучення в систему регулювання та управління національною економікою.

Розробка методологічних засад ролі і механізмів залучення організаційного ресурсу суспільства та їх впровадження на усіх рівнях управління інноваційним процесом сприятиме підвищенню ефективності та результативності державної науково-технологічної та інноваційної політики як складових національної економічної політики у напрямку формування інноваційної моделі розвитку економіки.

Досягнення поставленої мети дослідження реалізується шляхом 4-х етапів аналізу, які представлені окремими розділами даної роботи.

У першому розділі монографії автором розкривається сутність поняття «організаційний ресурс», його місце в інноватиці та методичні підходи до оцінки ефективності його застосування. При цьому зроблено наголос на організаційних інноваціях, оскільки оргресурс є їх ключовим елементом, а також на організаційній культурі та організаційній сприйнятливості інновацій – бо вони є підґрунтям для застосування цього ресурсу.

У другому розділі зосереджена увага на особливостях організаційного ресурсу на різних рівнях управління інноваційними процесами, а саме: на макро-, мезо-, регіональному та мікрорівнях.

Третій розділ містить розгляд актуальних питань, пов'язаних із залученням організаційного ресурсу до системи управління інноваційним розвитком економіки. Важливу роль при цьому відіграє організаційна складова інноваційного механізму. Визначено напрямки застосування організаційного ресурсу інноваційного підприємництва та показано роль інструментів антикризового менеджменту.

Четвертий розділ роботи акумулює в собі основні результати проведеного дослідження. Тут сформульовані пропозиції з удосконалення організації інноваційного розвитку національної економіки.